

Instrumenty finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

W niniejszej informacji przedstawiono wyniki badania przedsiębiorstw niefinansowych wykazujących w bilansach transakcje instrumentami finansowymi. Przedsiębiorstwa oceniały również współpracę z bankami, zakładami ubezpieczeń i firmami windykacyjnymi.

W badaniu Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) obejmującym dane za 2013 r. uczestniczyły 1382 podmioty, z tego: 521 przedsiębiorstw działających samodzielnie, 330 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 349 zależnych oraz 182 jednocześnie dominujące i zależne. Wskaźnik kompletności badania (stosunek liczby złożonych sprawozdań do liczby podmiotów zobowiązanych do ich złożenia) wyniósł 97,6%¹. Wśród badanych przedsiębiorstw zdecydowaną większość, czyli 89,2%, stanowiły podmioty należące do sektora prywatnego. Udział pozostałych przedsiębiorstw należących do sektora publicznego wyniósł 10,8%.

Ze względu na formę prawną, wśród badanej zbiorowości 96,4% ogólnej liczby podmiotów było zorganizowanych w formie spółek: akcyjnych – 625, z ograniczoną odpowiedzialnością – 615, jawnych – 35, komandytowych – 29, komandytowo-akcyjnych – 27 oraz 1 spółka cywilna. Pozostałe podmioty stanowiły 3,6% ogółu badanych, wśród nich było 45 spółdzielni.

Spośród badanych przedsiębiorstw 185 to spółki, których akcje notowane były na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW), z tego jednostki: dominujące w grupie kapitałowej – 124, zależne – 15, dominujące i zależne – 29 oraz 17 przedsiębiorstw działających samodzielnie.

Ze względu na podstawowy rodzaj działalności (według PKD 2007), największy odsetek stanowiły podmioty gospodarcze należące do sekcji: C „Przetwórstwo przemysłowe” – 46,9%, G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” – 20,8%, F „Budownictwo” – 9,3% oraz H „Transport i gospodarka magazynowa” – 4,9%. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność w innych sekcjach PKD stanowiły 18,1% ogółu badanych podmiotów.

W 2013 r. w badanych przedsiębiorstwach pracowało 1505,3 tys. osób, z tego w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 pracowało – 1360,3 tys. osób, a w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących do 249 – 145,0 tys. osób. W badanej zbiorowości były 624 przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 249, co stanowiło 45,2% ogółu, natomiast przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 249 było 758 i stanowiły one 54,8% ogółu.

¹ Do badania wytypowano 1416 przedsiębiorstw.

Tabl. 1. Pracujący według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba przedsiębiorstw	liczba pracujących ≤249	struktura	liczba pracujących >249	struktura
			w %		w %
Ogółem, z tego:	1382	758	100,0	624	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	521	391	51,6	130	20,8
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	330	171	22,6	159	25,5
jednostki zależne w grupie kapitałowej	349	153	20,2	196	31,4
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	182	43	5,7	139	22,3

W przedsiębiorstwach działających samodzielnie zatrudnionych było 136,0 tys. osób, w jednostkach dominujących - 823,8 tys., w zależnych – 225,4 tys., a w dominujących i zależnych – 320,1 tys. osób. Najwięcej podmiotów zlokalizowanych było w województwach: mazowieckim – 22,1%, śląskim – 16,1% i wielkopolskim – 10,4%, natomiast najmniej w województwie podlaskim – 1,4%, lubuskim i warmińsko-mazurskim po 1,5%, w opolskim i świętokrzyskim odpowiednio 1,7% i 1,8%. Wśród badanych 185 przedsiębiorstw notowanych na GPW, 25,4% ma siedzibę w województwie mazowieckim, zaś w śląskim i małopolskim odpowiednio 15,1% i 11,9%.

1. Dane finansowe badanych przedsiębiorstw

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości (MSR) wykazało 165 przedsiębiorstw, ich aktywa wyniosły 541,7 mld zł, zaś ich udział w majątku badanych przedsiębiorstw ogółem 44,0%. Aktywa jednostek dominujących w grupie kapitałowej wyniosły 396,4 mld zł, co stanowiło 32,2% ogółu, natomiast aktywa jednostek dominujących i zależnych wyniosły 145,3 mld zł i stanowiły 11,8% aktywów ogółu badanych podmiotów.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z ustawą o rachunkowości wykazało 207 przedsiębiorstw; ich aktywa wyniosły 284,5 mld zł i stanowiły 23,1% ogółu. Najwyższą wartość aktywów, bo 146,5 mld zł (11,9% ogółu), wykazały jednostki dominujące w grupie kapitałowej oraz przedsiębiorstwa działające samodzielnie – 71,3 mld zł (5,8% ogółu).

Sprawozdania finansowe nieskonsolidowane wykazało 1010 przedsiębiorstw; ich aktywa wyniosły 404,0 mld zł i stanowiły 32,9% ogółu aktywów. Najwyższą wartość aktywów, bo 164,6 mld zł, wykazały jednostki zależne w grupie kapitałowej oraz 123,7 mld zł jednostki dominujące i zależne, a ich aktywa stanowiły odpowiednio 13,4% i 10,1% ogółu aktywów.

Aktywa ogółem wszystkich 1382 badanych przedsiębiorstw wyniosły 1 230,3 mld zł. W majątku ogółem wszystkich badanych podmiotów udział aktywów trwałych wyniósł 66,6%, zaś aktywów obrotowych 33,4%.

Tabl. 2. Aktywa według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba przedsiębiorstw	wartość	struktura wg wartości
		w mln zł	w %
Aktywa ogółem, z tego:	1 382	1 230 264,6	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	521	154 019,8	12,5
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	330	576 058,3	46,8
jednostki zależne w grupie kapitałowej	349	166 025,1	13,5
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	182	334 161,5	27,2

Kapitał własny badanych przedsiębiorstw wyniósł 627,8 mld zł. Najwyższy udział, bo 49,3%, miały jednostki dominujące w grupie kapitałowej. Kapitał własny w jednostkach zależnych wyniósł 91,8 mld zł, a w dominujących i zależnych 156,7 mld zł, co stanowiło odpowiednio 14,6% i 25,0% ogółu kapitału własnego. Z kolei, w przedsiębiorstwach działających samodzielnie – 69,6 mld zł, czyli 11,1% całości kapitału własnego w badanych podmiotach.

Zobowiązania ogółem badanej zbiorowości wyniosły 518,9 mld zł, stanowiąc 42,2% ogółu pasywów. Najwyższy w nich udział, bo 45,1%, miały jednostki dominujące w grupie kapitałowej, dominujące i zależne – 29,5% oraz zależne – 11,9%, a przedsiębiorstwa działające samodzielnie 13,7%. W strukturze zobowiązań przeważały zobowiązania krótkoterminowe, których udział w zobowiązaniach razem wyniósł 61,1%.

Wynik finansowy wszystkich badanych przedsiębiorstw wyniósł 43,5 mld zł. Z kolei, wynik finansowy na działalności operacyjnej – 90,4 mld zł, w tym 60,0% to zysk odnotowany przez jednostki dominujące w grupie kapitałowej, 13,7% przez zależne, a 19,0% przez dominujące i zależne. Przedsiębiorstwa działające samodzielnie odnotowały 6,6 mld zł zysku na działalności operacyjnej, co stanowiło 7,3% zysku ogółem.

Tabl. 3. Wynik finansowy według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba przedsiębiorstw	wartość	struktura wg wartości
		w mln zł	w %
Wynik finansowy ogółem, z tego:	1 382	43 535,0	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	521	4 310,2	9,9
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	330	18 677,4	42,9
jednostki zależne w grupie kapitałowej	349	11 283,9	25,9
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	182	9 263,5	21,3

Przepływy pieniężne netto razem wykazały dodatnie saldo w kwocie 19,2 mld zł, z tego: dodatnie saldo – 152,0 mld zł miały przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej, zaś ujemne salda odnotowano dla przepływów pieniężnych netto z działalności inwestycyjnej (minus 76,0 mld zł) oraz dla przepływów pieniężnych netto z działalności finansowej (minus 56,8 mld zł).

Szczegółowe dane odnośnie bilansów, rachunków zysków i strat, przepływów pieniężnych zawarto w załączniku do Informacji w Tabl. 1-14.

2. Wartość eksportu i importu badanych przedsiębiorstw

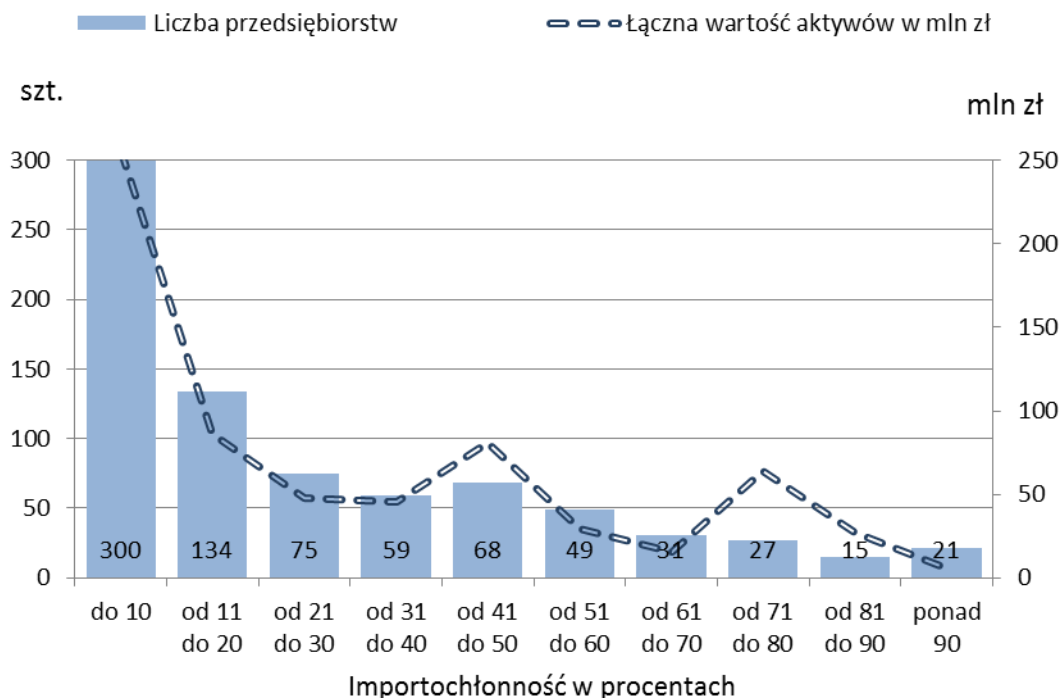
W badanej zbiorowości eksport i import wykazało odpowiednio 899 i 948 podmiotów i stanowiły one 65,1% i 68,6% ogółu badanych. Eksport badanych przedsiębiorstw w 2013 r. wyniósł 249,9 mld zł. Najwyższy udział w łącznym eksporcie miały podmioty działające w sekcjach: C „Przetwórstwo przemysłowe” – 76,5%, G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” – 7,4% oraz F „Budownictwo” – 5,5%. Import w 2013 r. wyniósł 254,8 mld zł. Najwyższy udział w łącznym imporcie odnotowano w podmiotach działających w sekcjach: C „Przetwórstwo przemysłowe” – 72,7%, G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” – 14,5% oraz w D „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę” – 7,4%.

Tabl. 4. Eksport i import według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba przedsiębiorstw	wartość	struktura wg wartości
		w mln zł	w %
Eksport ogółem, z tego	899	249 898,8	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	253	26 900,7	10,8
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	225	104 666,3	41,9
jednostki zależne w grupie kapitałowej	280	88 269,3	35,3
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	141	30 062,6	12,0
Import ogółem, z tego	948	254 835,0	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	285	17 606,3	6,9
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	221	140 356,3	55,1
jednostki zależne w grupie kapitałowej	289	69 543,9	27,3
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	153	27 328,6	10,7

W strukturze walutowej eksportu głównymi walutami były: PLN – 34,8%, EUR – 34,1% i USD – 16,2%, w strukturze walutowej importu zaś: EUR – 31,2%, PLN – 30,7% i USD – 16,9%. Szacunkową importochłonność produkcji, wyrażoną w procentach jako iloraz kosztu importu zaopatrzeniowego do wartości produkcji sprzedanej ogółem wykazało 779 przedsiębiorstw. Najwięcej podmiotów, bo 300 wykazało poziom importochłonności poniżej 10%, zaś najmniej, bo 15 oraz 21 wykazało importochłonność odpowiednio 81-90% i ponad 90%.

Wykres 1. Szacunkowa importochłonność produkcji w przedsiębiorstwach

Szczegółowe dane o wartości importu i eksportu oraz ich strukturze walutowej zamieszczono w załączniku do Informacji w Tabl. 15-20.

3. Instrumenty finansowe, w tym instrumenty pochodne badanych przedsiębiorstw

a. Instrumenty finansowe

Instrumenty finansowe po stronie aktywów wykazało w 2013 r. 1229 przedsiębiorstw. Przedsiębiorstwa te stanowiły 88,9% ogółu badanych podmiotów. Instrumenty finansowe po stronie pasywów wykazało 595 podmiotów, czyli 43,1%.

Tabl. 5. Instrumenty finansowe według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba przedsiębiorstw	wartość	struktura wg wartości
		w mln zł	w %
Aktywa ogółem, z tego:	1 229	253 179,9	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	445	9 636,1	3,8
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	301	148 177,7	58,5
jednostki zależne w grupie kapitałowej	313	36 791,1	14,5
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	170	58 575,0	23,1
Pasywa ogółem, z tego:	595	168 181,3	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	127	11 389,9	6,8
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	169	78 627,4	46,8
jednostki zależne w grupie kapitałowej	180	18 637,2	11,1
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	119	59 526,9	35,4

Wartość instrumentów finansowych badanych przedsiębiorstw wykazanych po stronie aktywów, wyniosła 253,2 mld zł, w tym największe udziały należały do kategorii „udziałowe instrumenty kapitałowe” – 51,7%, oraz „depozyty i pożyczki udzielone” – 27,0%.

W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów finansowych w aktywach wyniosła 9,6 mld zł, w tym największe udziały należały do kategorii: „depozyty i pożyczki udzielone” – 53,3% oraz „udziałowe instrumenty kapitałowe” – 25,1%. W jednostkach dominujących w grupie kapitałowej instrumenty finansowe w aktywach wyniosły 148,2 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „udziałowe instrumenty kapitałowe” – 56,6%. W jednostkach zależnych instrumenty finansowe w aktywach wyniosły 36,8 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „udziałowe instrumenty kapitałowe” – 54,5%. W jednostkach jednocześnie dominujących i zależnych, instrumenty finansowe w aktywach wyniosły 58,6 mld zł, w tym największe udziały należały do kategorii: „depozyty i pożyczki udzielone” – 43,5% i „udziałowe instrumenty kapitałowe” – 41,8%.

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 instrumenty finansowe po stronie aktywów wyniosły 228,6 mld zł, zaś o liczbie pracujących do 249 – 24,6 mld zł.

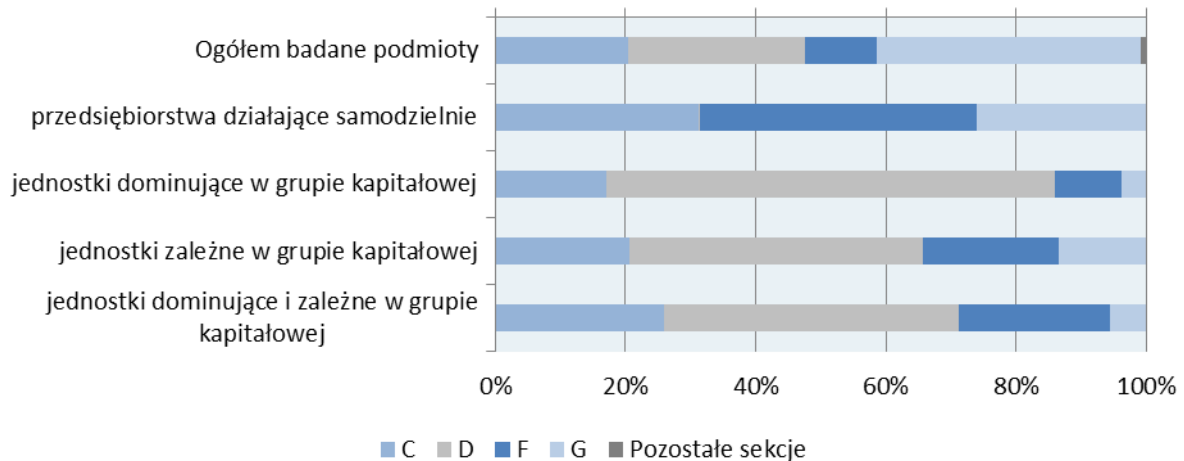
Przedsiębiorstwa notowane na GPW wykazały instrumenty finansowe w aktywach w kwocie 134,0 mld zł, czyli 52,9% wartości wszystkich instrumentów finansowych w aktywach badanych podmiotów.

Wartość instrumentów finansowych po stronie pasywów badanych przedsiębiorstw wyniosła 168,2 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” – 44,4%.

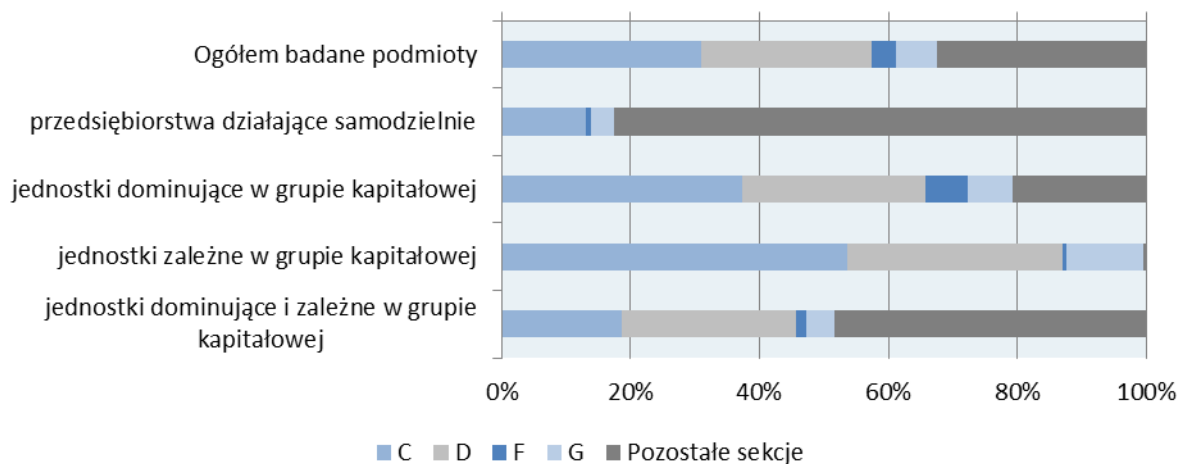
W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów finansowych w pasywach wyniosła 11,4 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „zobowiązania

z tytułu instrumentów finansowych” – 92%. W jednostkach dominujących w grupie kapitałowej instrumenty finansowe w pasywach wyniosły 78,6 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” – 37,3%. W jednostkach zależnych w grupie kapitałowej wartość instrumentów finansowych w pasywach wyniosła 18,6 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” – 56,2%. Wartość instrumentów finansowych wykazanych po stronie pasywów w jednostkach jednocześnie dominujących i zależnych wyniosła 59,5 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” – 40,9%.

Wykres 2. Udział instrumentów finansowych w aktywach przedsiębiorstw według sekcji PKD

Wykres 3. Udział instrumentów finansowych w pasywach przedsiębiorstw według sekcji PKD

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 instrumenty finansowe po stronie pasywów miały wartość 146,6 mld zł, zaś o liczbie pracujących do 249 – 21,8 mld zł.

Przedsiębiorstwa notowane na GPW wykazały instrumenty finansowe w pasywach w kwocie 91,1 mld zł, czyli 54,2% wartości wszystkich instrumentów finansowych w pasywach badanych podmiotów.

Tabl. 6. Instrumenty finansowe według rodzajów

Wyszczególnienie	2013	
	instrumenty finansowe	
	w mln zł	w %
Aktywa, z tego:	253 179,9	100,0
udziałowe instrumenty kapitałowe, w tym:	130 769,0	51,7
akcje	89 624,1	35,4
certyfikaty inwestycyjne	473,5	0,2
instrumenty dłużne, w tym:	15 223,3	6,0
obligacje Skarbu Państwa	496,1	0,2
depozyty i pożyczki udzielone	68 319,2	27,0
instrumenty pochodne, w tym:	5 671,5	2,2
instrumenty wbudowane i zabezpieczające	1 941,4	0,8
pozostałe instrumenty finansowe	33 196,9	13,1
Pasywa, z tego:	168 181,3	100,0
kredyty i pożyczki otrzymane	56 072,3	33,3
leasing finansowy	4 573,5	2,7
zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych, w tym:	74 666,4	44,4
zobowiązania z tytułu emisji własnych obligacji	66 171,4	39,3
zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych, w tym:	3 510,3	2,1
instrumenty wbudowane i zabezpieczające	1 240,1	0,7
pozostałe zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych	32 869,1	19,5

Szczegółowe dane odnośnie wartości instrumentów finansowych zamieszczono w załączniku do Informacji w Tabl. 21-24.

b. Instrumenty pochodne

W badanej zbiorowości wartość instrumentów pochodnych w aktywach wykazało 296 podmiotów, zaś w pasywach – 260. Instrumenty pochodne wykazane w aktywach badanych podmiotów miały wartość 5,7 mld zł, w tym największy udział miały kontrakty forward – 50,3%.

Tabl. 7. Instrumenty pochodne według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba przedsiębiorstw	wartość	
		w mln zł	w %
Aktywa, z tego:	296	5 671,5	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	44	216,2	3,8
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	64	1 768,2	31,2
jednostki zależne w grupie kapitałowej	133	3 068,1	54,1
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	55	618,7	10,9
Pasywa, z tego:	260	3 510,3	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	40	438,8	12,5
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	57	927,1	26,4
jednostki zależne w grupie kapitałowej	110	1 281,8	36,5
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	53	862,6	24,6

W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów pochodnych wykazanych po stronie aktywów osiągnęła 0,2 mld zł, w tym największy udział miały kontrakty forward – 98,7%. Dla jednostek dominujących w grupie kapitałowej wartość instrumentów pochodnych wykazanych w aktywach wyniosła 1,8 mld zł, w tym największy udział miały opcje – 52,1%. W jednostkach zależnych instrumenty pochodne wykazane po stronie aktywnej wyniosły 3,1 mld zł, w tym największy udział należał do kontraktów forward – 60,7%. W jednostkach dominujących i zależnych wartość ta wyniosła 0,6 mld zł, w tym największy udział miały kontrakty forward – 79,0%.

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 wartość instrumentów pochodnych w aktywach wyniosła 5,3 mld zł, zaś o liczbie pracujących do 249 – 0,4 mld zł.

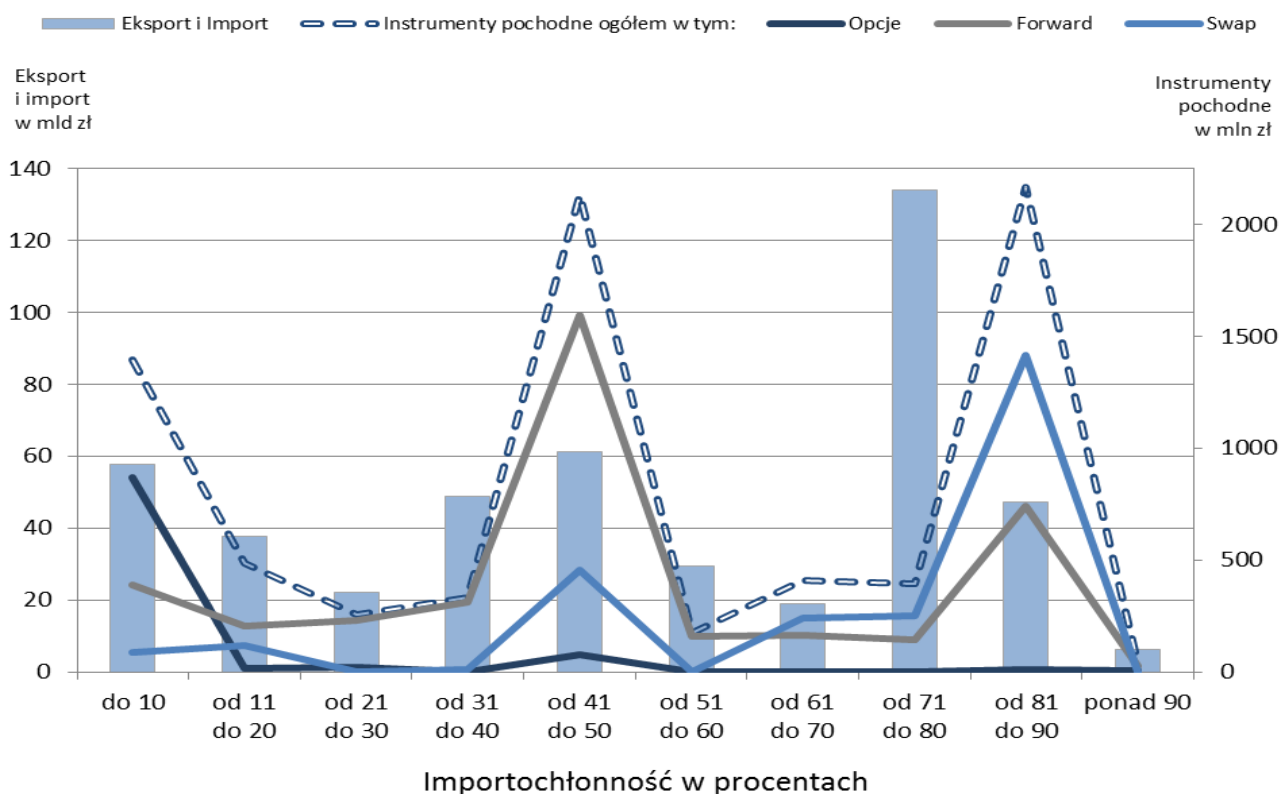
Przedsiębiorstwa notowane na GPW wykazały instrumenty pochodne w aktywach w kwocie 1,8 mld zł, czyli 30,8% wartości wszystkich instrumentów pochodnych w aktywach badanych podmiotów.

Wartość instrumentów pochodnych w pasywach analizowanych przedsiębiorstw wyniosła 3,5 mld zł, w tym najwyższy udział miały kontrakty forward – 49,3% oraz SWAP – 42,8%. W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość tych instrumentów pochodnych wyniosła 0,4 mld zł, w tym najwyższy udział należał do kontraktów forward – 77,2%. W jednostkach dominujących wartość instrumentów pochodnych wykazanych w pasywach wyniosła 0,9 mld zł, w tym kontrakty SWAP miały najwyższy udział – 67,4%. W jednostkach zależnych instrumenty pochodne po stronie pasywów osiągnęły wartość 1,3 mld zł, w tym kontrakty forward stanowiły 79,0%. Wartość instrumentów pochodnych w pasywach wykazanych przez jednostki dominujące i zależne wyniosła 0,9 mld zł, w tym najwyższy udział miały kontrakty SWAP – 65,9%.

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 wartość instrumentów pochodnych w pasywach wyniosła 3,1 mld zł, zaś o liczbie pracujących do 249 – 0,4 mld zł.

Przedsiębiorstwa notowane na GPW wykazały instrumenty pochodne w pasywach w kwocie 0,9 mld zł, czyli 25,8% wartości wszystkich instrumentów pochodnych w pasywach badanych podmiotów.

Wykres 4. Importochłonność, eksport i import a wykorzystanie instrumentów pochodnych

Kontrakty SWAP najczęściej wykorzystywane są przez przedsiębiorstwa o wysokiej importochłonności (od 81 do 90%), kontrakty forward najczęściej przez przedsiębiorstwa o średniej importochłonności (od 41 do 50%), zaś opcje przez przedsiębiorstwa o niskiej importochłonności (poniżej 10%).

Tabl. 8. Instrumenty pochodne według rodzajów

Wyszczególnienie	2013	
	instrumenty pochodne	
	w mln zł	w %
Aktywa ogółem, z tego:	5 671,3	100,0
kontrakty forward	2 852,0	50,3
kontrakty futures	11,8	0,2
opcje	958,9	16,9
kontrakty swap, w tym:	1 803,1	31,8
CIRS	29,2	0,5
pozostałe instrumenty pochodne	45,4	0,8
Pasywa ogółem, z tego:	3 510,2	100,0
kontrakty forward	1 730,3	49,3
kontrakty futures	20,8	0,6
opcje	93,4	2,7
kontrakty swap, w tym:	1 501,1	42,8
CIRS	355,8	10,1
pozostałe instrumenty pochodne	164,7	4,7

Szczegółowe dane odnośnie wartości instrumentów pochodnych zamieszczono w załączniku do Informacji w Tabl. 25-28.

4. Wynik na inwestycjach w instrumenty finansowe

Wynik na inwestycjach w instrumenty finansowe ogółem w 2013 r. wykazało 485 podmiotów, z tego 109 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 157 jednostek zależnych, 101 jednostek dominujących i zależnych oraz 118 przedsiębiorstw działających samodzielnie.

W badanej zbiorowości wynik na inwestycjach w instrumenty finansowe wyniósł 5,4 mld zł, w tym inwestycje w instrumenty pochodne odnotowały wynik w kwocie 603,4 mln zł. W jednostkach dominujących w grupie kapitałowej odnotowano dodatni wynik na inwestycjach w instrumenty finansowe, wyniósł on 3,0 mld zł, przy czym, na inwestycjach w instrumenty pochodne odnotowano wynik w kwocie *minus* 0,8 mld zł. W jednostkach zależnych wynik na instrumentach finansowych odnotowano w kwocie 36,0 mln zł, w tym wynik na inwestycjach w instrumenty pochodne wyniósł 89,0 mln zł. W jednostkach dominujących i zależnych wynik na instrumentach finansowych był dodatni w kwocie 1,2 mld zł, w tym: wynik na inwestycjach w instrumenty pochodne wyniósł 93,5 mln zł. Przedsiębiorstwa działające samodzielnie osiągnęły dodatni wynik na inwestycjach w instrumenty finansowe w kwocie 1,2 mld zł, w tym: wynik na inwestycjach w instrumenty pochodne w kwocie 1,2 mld zł.

Szczegółowe dane odnośnie wyniku na inwestycjach w instrumenty finansowe zamieszczono w załączniku do Informacji w Tabl. 29-30.

5. Zobowiązania dotyczące operacji finansowych instrumentami finansowymi, w tym pochodnymi

Zobowiązania z tytułu umów dotyczących operacji finansowych na koniec 2013 r. wykazało 537 podmiotów, z tego: 111 przedsiębiorstw działających samodzielnie, 149 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 166 zależnych oraz 111 jednocześnie dominujących i zależnych.

Tabl. 9. Zobowiązania z tytułu umów dotyczących operacji finansowych według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba przedsiębiorstw	wartość	struktura wg wartości
		w mln zł	w %
Zobowiązania wymagalne z tytułu instrumentów finansowych ogółem, z tego:	537	166 224,7	100,0
przesiębiorstwa działające samodzielnie	111	11 172,1	6,7
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	149	72 828,8	43,8
jednostki zależne w grupie kapitałowej	166	13 416,8	8,1
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	111	68 807,0	41,4
Zobowiązania wymagalne z tytułu instrumentów pochodnych ogółem, z tego:	260	6 421,4	100,0
przesiębiorstwa działające samodzielnie	40	511,1	8,0
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	57	1 198,7	18,7
jednostki zależne w grupie kapitałowej	110	2 416,8	37,6
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	53	2 294,8	35,7

Zobowiązania wymagalne dotyczące operacji finansowych instrumentami finansowymi wyniosły 166,2 mld zł, z tego: zobowiązania do 1 roku (włącznie) – 71,0 mld zł, powyżej roku do trzech lat (włącznie) – 42,0 mld zł i powyżej trzech lat – 53,2 mld zł. Zobowiązania sporne osiągnęły wartość 21,0 mln zł, zaś przeterminowane – 826,2 mln zł.

Zobowiązania wymagalne dotyczące operacji finansowych instrumentami pochodnymi wyniosły 6,4 mld zł, z tego: zobowiązania do 1 roku (włącznie) – 4,9 mld zł, powyżej roku do trzech lat (włącznie) – 1,3 mld zł i powyżej trzech lat – 185,3 mln zł. Zobowiązania sporne osiągnęły wartość 0,3 mln zł, zaś przeterminowane – 2,3 mln zł.

Utworzenie rezerw na zobowiązania z tytułu umów na instrumenty finansowe w 2013 r. wykazało 35 podmiotów. Stan rezerw wyniósł 544,9 mln zł. Rezerwy z tytułu umów na instrumenty pochodne utworzyły 22 podmioty i wyniosły one 387,5 mln zł.

Szczegółowe dane odnośnie zobowiązań z tytułu umów dotyczących operacji finansowych instrumentami finansowymi, w tym pochodnymi zamieszczono w załączniku do Informacji w Tabl. 31-32.

***

W części ankietowej badania IF za 2013 r. przedsiębiorstwa oceniały współpracę z bankami i zakładami ubezpieczeń oraz firmami windykacyjnymi. Na współpracę z bankami wskazały 1382 badane podmioty. Zdecydowana większość przedsiębiorstw korzystała z usług trzech i więcej

banków – 62,3%. Na korzystanie z usług dwóch banków wskazało 24,6% respondentów, a z jednego banku – 13,1%.

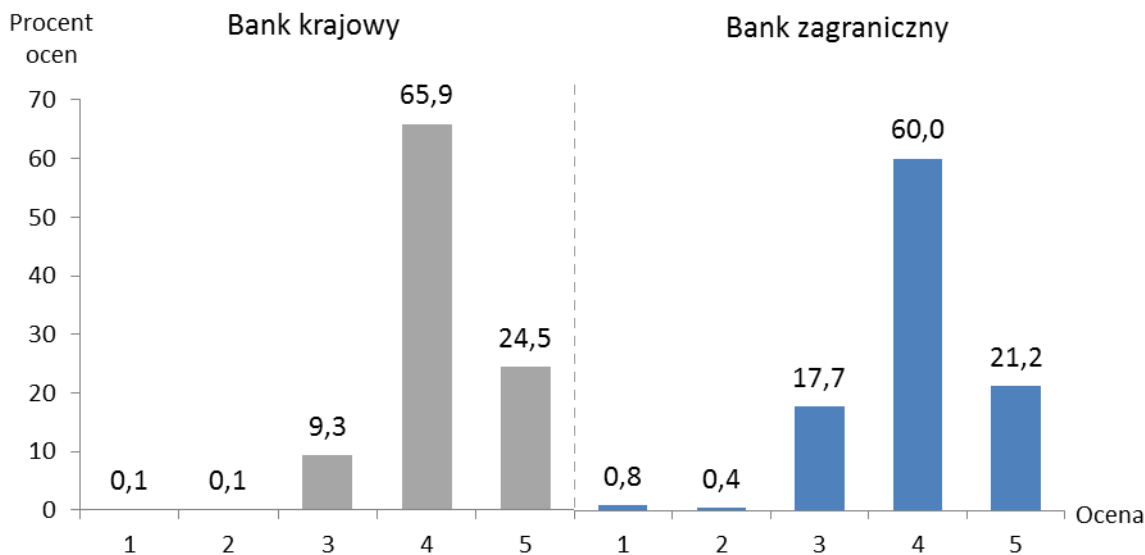
Tabl. 10. Współpraca z bankami według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	z jednym bankiem	z dwoma bankami	z trzema i więcej bankami
Podmioty korzystające z usług banków, z tego:	181	340	861
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	94	159	268
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	18	55	257
jednostki zależne w grupie kapitałowej	58	99	192
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	11	27	144

Najwięcej przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 249 wskazało na współpracę z trzema i więcej bankami – 75,0%, z dwoma bankami – 18,8% oraz jednym bankiem – 6,3%. Wśród przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 249 najwyższy udział odpowiedzi odnotowano dla współpracy z trzema i więcej bankami – 51,8%. Jednak większy niż dla dużych podmiotów odsetek respondentów wskazał na współpracę z dwoma lub jednym bankiem, odpowiednio 29,4% i 18,7%. Wśród ogółu badanych podmiotów 99,2% korzystało z usług banków, które mają siedzibę w kraju, a z usług banków zagranicznych 18,8%.

W ciągu 2013 r. 156 podmiotów wskazało na zmianę banku, za przyczynę wskazując: wysokie koszty obsługi – 26,8%, brak odpowiedniego produktu w ofercie – 18,4%, brak zaufania do banku – 5,3%, a inne przyczyny – 49,5%. W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 249 bank zmieniło 12,3% badanych, a w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących do 249 – 10,4%.

Wykres 5. Ocena relacji przedsiębiorstw z bankami

1 – bardzo zła, 2 – zła, 3 – przeciętna, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra

Z wypowiedzeniem umowy kredytowej przez bank spotkało się 9 podmiotów. Wypowiedzenie umowy następowało głównie w związku z zaległymi wierzytelnościami oraz przez uruchomienie procedury bankowej w celu zaspokojenia swych wierzytelności z tytułu udzielonych przez przedsiębiorstwo zabezpieczeń. Przedsiębiorstwa oceniły współpracę z bankami krajowymi i zagranicznymi. Wszystkich ocen było 1631 (liczba ocen jest większa od liczby badanych

przedsiębiorstw, ponieważ część podmiotów oceniała większą liczbę usług); dotyczy to również oceny współpracy z ubezpieczycielami i firmami windykacyjnymi). 84,1% stanowiły oceny banków krajowych, a 15,9% oceny banków zagranicznych. Określając długość współpracy ze swoim aktualnym bankiem, najczęściej podmiotów, bo 44,1%, wskazało okres powyżej 10 lat, następnie 6-10 lat – 26,7%, 3-5 lat – 22,3%, 1-2 lata – 5,4%, a poniżej roku – 1,5% respondentów.

Na współpracę z zakładami ubezpieczeń wskazało 1375 badanych podmiotów. Większość przedsiębiorstw korzystała z usług trzech i więcej ubezpieczycieli – 57,5%. Na korzystanie z usług dwóch ubezpieczycieli wskazało 25,5% respondentów, a z jednego ubezpieczyciela 17,0%.

Tabl. 11. Współpraca z zakładami ubezpieczeń według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	z jednym ubezpieczycielem	z dwoma ubezpieczycielami	z trzema i więcej ubezpieczycielami
Podmioty korzystające z usług ubezpieczycieli, z tego:			
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	234	351	790
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	116	157	245
jednostki zależne w grupie kapitałowej	47	66	216
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	53	95	199
	18	33	130

Najwięcej przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 249 wskazało na współpracę z trzema i więcej ubezpieczycielami – 67,4%, z dwoma ubezpieczycielami – 20,9% oraz jednym ubezpieczycielem – 11,7%. Wśród przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 249 najwyższy udział odpowiedzi odnotowano także dla współpracy z trzema i więcej zakładami ubezpieczeń – 49,2%. Jednak większy niż dla dużych podmiotów odsetek respondentów wskazał na współpracę z dwoma lub jednym ubezpieczycielem. Było to odpowiednio 29,4% oraz 21,4%.

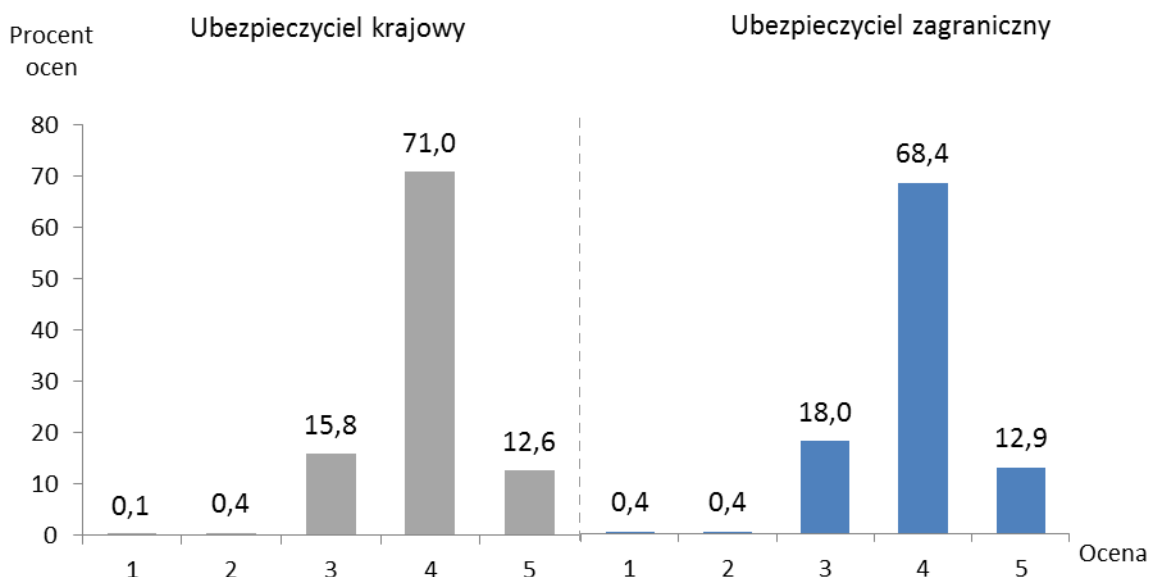
Tabl. 12. Roczna wartość składki w umowach ubezpieczeniowych zawartych i czynnych w 2013 r.

Rodzaj ubezpieczenia	roczna wartość składki	
	w mln zł	w %
Ogółem, z tego:	9 809,1	100,00
osobowe	338,8	3,5
majątkowe	2 750,9	48,4
komunikacyjne	1 802,2	18,4
finansowe	420,8	4,3
pozostałe	2 496,5	25,5

Z usług ubezpieczycieli krajowych korzystało 98,0% respondentów, a z usług ubezpieczycieli zagranicznych 18,6%. Wśród ogółu badanych podmiotów 16,6% korzystało z usług ubezpieczycieli krajowych i zagranicznych, a 2,0% wskazało, że nie korzysta z usług krajowych zakładów ubezpieczeń. Wśród podmiotów współpracujących z ubezpieczycielami 87,4% wskazało, że oferta ubezpieczeniowa dostępna na polskim rynku wyczerpuje ich oczekiwania.

W ciągu 2013 r. 198 respondentów wskazało na zmianę ubezpieczyciela, za główną przyczynę wskazując: wysokie składki ubezpieczeniowe – 48,0%, brak odpowiedniego produktu w ofercie usług ubezpieczeniowych – 13,0% oraz inne przyczyny – 29,5%. W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 249 ubezpieczyciela zmieniło 15,9%, a w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących do 249 – 13,2%.

Wykres 6. Ocena relacji przedsiębiorstw z ubezpieczycielami

1 – bardzo zła, 2 – zła, 3 – przeciętna, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra

Przedsiębiorstwa oceniły współpracę z ubezpieczycielami krajowymi i zagranicznymi. Wszystkich ocen było 1603, z tego: 84,0% stanowiły oceny ubezpieczycieli krajowych, a 14,0% oceny ubezpieczycieli zagranicznych. Określając długość współpracy ze swoim aktualnym ubezpieczycielem na życie najczęściej podmiotów – 38,0% wskazało okres powyżej 10 lat, następnie 6-10 lat – 19,9%, 3-5 lat – 27,9%, 1-2 lata – 9,6% oraz poniżej roku – 4,6% respondentów. Określając długość współpracy w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych najczęściej podmiotów – 37,5% wskazało okres 3-5 lat, następnie 6-10 lat – 23,6%, powyżej 10 lat – 21,9%, 1-2 lata – 13,7% oraz poniżej roku – 3,3% respondentów.

Na 1382 badane podmioty 911 wykazało windykację zagrożonych należności, z tego część prowadziła proces windykacji w różnych formach (stąd liczba wskazań 1136). Najwięcej podmiotów windykację prowadziło samodzielnie – 73,1%, na podstawie umowy z firmą windykacyjną – 21,4%, a pozostałe podmioty, tj. 5,5% sprzedało wierzytelności.

Tabl. 13. Windykacja zagrożonych należności według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba wskazań przedsiębiorstw prowadzących windykację:		
	samodzielnie	na podstawie umowy z firmą windykacyjną	sprzedaż wierzytelności
Ogółem, z tego:	830	243	63
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	272	73	14
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	224	68	19
jednostki zależne w grupie kapitałowej	198	51	16
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	136	51	14

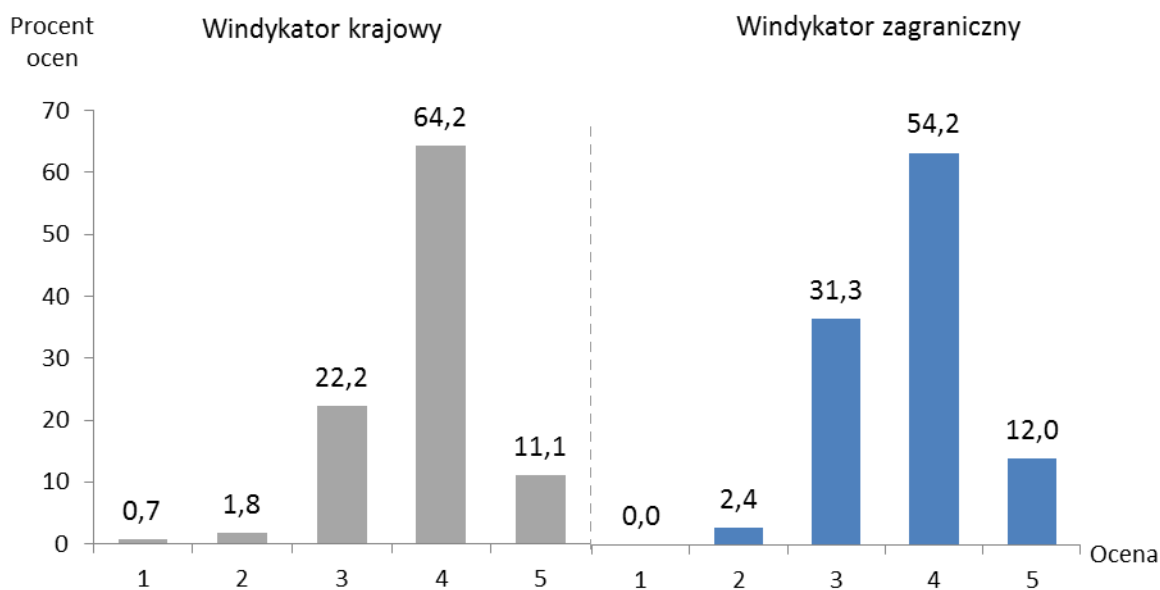
Przedsiębiorstwa, które prowadziły windykację samodzielnie, stosowały metody polubowne i sądowe w celu odzyskania wierzytelności. Windykacja polubowna polegała na: wysyłaniu do dłużników pism nakłaniających do spłacenia zadłużenia – 32,0%, monitowaniu telefonicznym – 30,2%, spotkaniach i mediacji z dłużnikiem – 19,7% oraz wezwaniu do zapłaty z ostrzeżeniem

o zamiarze podjęcia stosownych kroków, celem wpisania dłużnika do Rejestru Dłużników Biura Informacji Gospodarczej – 18,2%. Podmioty prowadzące windykację sądową wskazały na: uzyskanie wyroku sądowego lub nakazu zapłaty – 52,4% i egzekucję komorniczą – 47,6%.

W celu odzyskania wierzytelności 154 przedsiębiorstwa zawarły umowy z jedną firmą windykacyjną, zaś 84 z dwiema i więcej firmami windykacyjnymi. Główne przyczyny, które zadecydowały o podjęciu decyzji o skorzystaniu z usług firm windykacyjnych to: niespłacanie przez dłużnika zaciągniętych zobowiązań pieniężnych – 45,4% oraz samodzielnie prowadzona windykacja niedoprowadzająca do odzyskania wierzytelności – 33,6%. Podmioty w liczbie 243, które prowadziły windykację na podstawie umowy z firmą windykacyjną, wykazały 4,1 mld zł odzyskanych wierzytelności według stanu na początek 2013 r. oraz 1,1 mld zł w ciągu całego roku.

Na zmianę firmy windykacyjnej w ciągu ostatnich trzech lat wskazało 46 podmiotów, za główną przyczynę podając: zbyt małą skuteczność w odzyskiwaniu wierzytelności – 39,1%, zbyt wysokie opłaty pobierane przez firmę windykacyjną – 20,3% oraz zbyt długi czas odzyskiwania wierzytelności – 17,4%. Przedsiębiorstwa oceniły współpracę z firmami windykacyjnymi krajowymi i zagranicznymi. Wszystkich ocen było 362, z tego: 77,1% stanowiły oceny firm windykacyjnych krajowych, a 22,9% zagranicznych. Określając długość współpracy z firmą windykacyjną najczęściej podmiotów wskazało okres powyżej 5 lat – 50,6%, następnie 3-5 lat – 30,9%, 1-2 lata – 14,5%, poniżej roku – 3,6%, a 0,4% respondentów nie korzystało z usług firm windykacyjnych.

Wykres 7. Ocena relacji przedsiębiorstw z firmami windykacyjnymi

1 – bardzo zła, 2 – zła, 3 – przeciętna, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra